

DIGITALE GELETTERDHEID HOE DOE JE DAT?

Tips voor implementatie

www.digitalegeletterdheid.nl

INHOUD

Inhoud.....	2
Vooraf.....	3
Doelstelling.....	4
Wat is digitale geletterdheid?.....	5
Het vak digitale geletterdheid op school.....	6
Praktische adviezen en aandachtspunten	7
Implementatie Stappenplan.....	8
De methode Digit.....	8
Leeromgeving DIGIT.....	10
Reviews	13

Shopperen doen we online, onze agenda houden we bij in de app, met een tablet worden alle patiënten in het ziekenhuis voorzien van maaltijden en op school komen de wijzigingen in de roosters door via WhatsApp. Het is belangrijk dat onderwijs goed aansluit bij de moderne samenleving.

Digitale geletterdheid (digitale zelfredzaamheid) bij leerlingen (en docenten) is één van de ambities van het onderwijs. Logisch, want digitalisering en technologisering blijven toenemen. Dat vraagt om digitaal geletterde mensen. Scholen moeten leerlingen daarop voorbereiden.

*Wanneer je leerlingen wilt klaarstomen
voor hun toekomst,
maak ze dan digitaal geletterd.*

Scholen willen digitale geletterdheid implementeren. Daarmee helpen we graag. We hebben verschillende voorbeelden en willen die graag delen.

We beschrijven in "Digitale geletterdheid, hoe doe je dat?" hoe een school digitale geletterdheid kan implementeren in het curriculum. Om hiermee te kunnen starten wordt eerst kort beschreven wat digitale geletterdheid inhoudt en vervolgens komen de praktische adviezen en de manieren van implementatie aan de orde.

Meer weten? Mail naar digit@instruct.nl. We beantwoorden alle vragen. We kunnen ook een afspraak maken zodat we jullie situatie en de mogelijkheden kunnen bespreken. Wij hebben veel ervaring met het implementeren van digitale geletterdheid op school en willen dat graag met je delen.

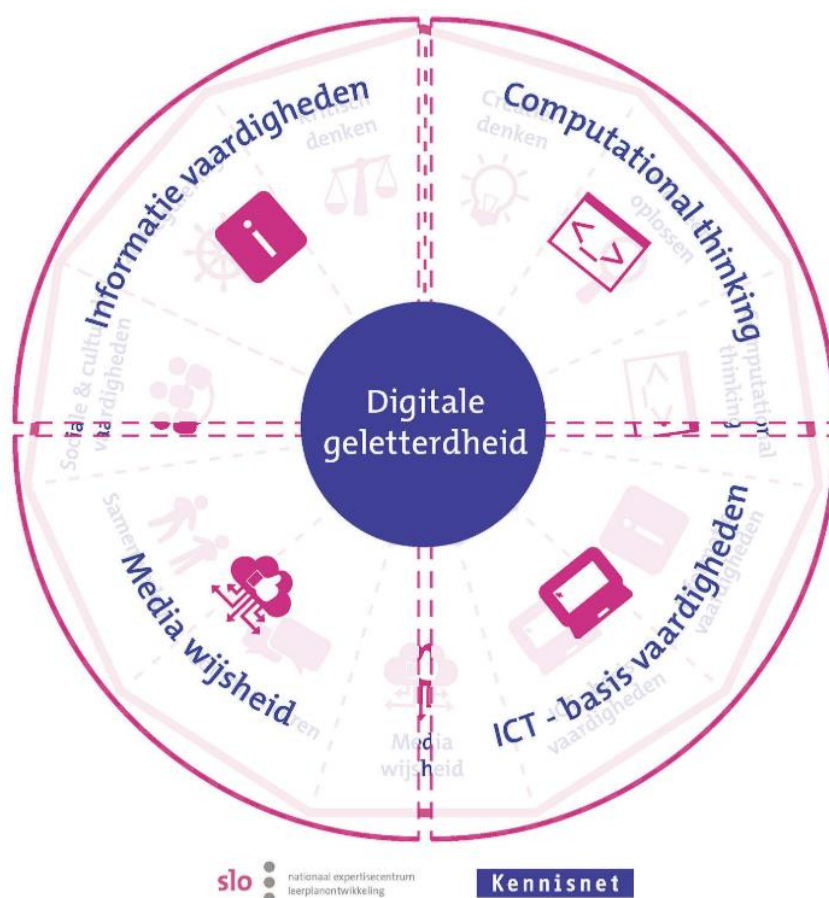
Je kunt ook een proefabonnement aanvragen om de methode DIGIT voor digitale geletterdheid te bekijken. We zien de reactie graag tegemoet.

Team DIGIT
Instruct

DOELSTELLING

Het doel is om leerlingen digitaal geletterd te maken. Allereerst moeten leerlingen op school voldoende digitaal vaardig zijn. Later moeten ze, tijdens een vervolgstudie en (toekomstig) beroep, met ICT-experts in gesprek kunnen gaan over de mogelijkheden en toepassing van digitale technologie.

Het SLO en Kennisnet hebben digitale geletterd opgedeeld in vier domeinen. Een leerling is digitaal geletterd als hij of zij de vier kerndoelen uit de beschreven domeinen beheerst.

Maar digitale geletterdheid is meer! Iemand is pas écht digitaal zelfredzaam als hij dat in de praktijk kan toepassen. Daarom hebben we een aantal **projecten** en een **E-lab** aan onze methode DIGIT toegevoegd. Daarin worden kennis en vaardigheden toegepast.

WAT IS DIGITALE GELETTERDHEID?

SLO heeft deze definitie van digitale geletterdheid geformuleerd:

"Digitale geletterdheid kan gezien worden als de paraplu waar de andere vaardigheden onder passen.

Digitale geletterdheid is een combinatie van ICT-(basis)vaardigheden, computational thinking, informatievaardigheden en mediawijsheid. Dit betekent dat iemand die informatievaardig is nog niet per se mediawijs of digitaal geletterd is.

Een digitaal geletterde bezit een complete set aan ICT-(basis)vaardigheden, computational thinking skills, informatievaardigheden en Mediawijsheid competenties."

Digitale geletterdheid bestaat dus uit vier domeinen:

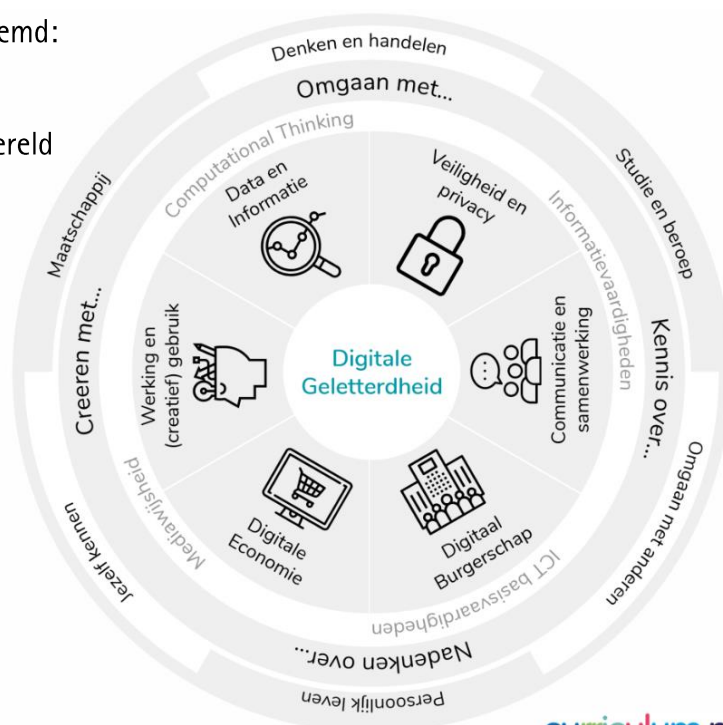
- Basisvaardigheden ICT
- Computational thinking
- Informatievaardigheden
- Mediawijsheid

Curriculum.nu heeft het onderstaande nieuwe model gepubliceerd (oktober 2019). De vier domeinen komen daarin terug.

Daarbinnen heeft men zes thema's benoemd:

1. Digitaal burgerschap
2. Veiligheid en privacy in de digitale wereld
3. De werking en het (creatieve) gebruik van digitale technologie
4. Digitale communicatie en samenwerking
5. Data en informatie
6. Digitale economie

Met deze thema's worden de domeinen met elkaar verbonden.

curriculum.nu

Alle leerlingen dienen lessen te krijgen voor het leergebied digitale geletterdheid in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Start vanaf groep 5 in het basisonderwijs. En kies voor leerjaar 1 en/of leerjaar 2 in het voortgezet onderwijs. Daarbij zullen de leerlingen gebruik moeten maken van de digitale faciliteiten van de school of zullen zij gebruik moeten maken van hun eigen device. Naast dat de leerlingen kennis moeten verkrijgen van het leergebied digitale geletterdheid zal er ook bij de docenten kennis moeten zijn van dit thema.

De ervaring leert dat de implementatie van digitale geletterdheid beter slaagt wanneer het als apart vak wordt aangeboden. Wanneer digitale geletterdheid bij andere vakken wordt ondergebracht (wordt geïntegreerd in de vakken) dan krijgt het meestal niet de gewenste prioriteit.

Om de implementatie van digitale geletterdheid te laten slagen, adviseren wij om het specifieke aandacht te geven.

Een apart vak of geïntegreerd bij andere vakken?

In de praktijk blijkt dat vakdocenten meestal weinig aandacht besteden aan digitale geletterdheid; het eigen vak staat voorop. Daardoor krijgt het niet de prioriteit die het nodig heeft. Digitale geletterdheid vraagt juist om een goede, gedegen en structurele aanpak.

Wij zien dat lang niet alle vakdocenten over voldoende kennis en/of vaardigheden beschikken om digitale geletterdheid in hun vak te integreren.

Een reactie van een docent aardrijkskunde uit het voortgezet onderwijs:

"ICT vaardigheden gaan wij leerlingen niet leren. Het is belangrijk dat ze dit kunnen, echter er is geen tijd voor en wij gaan ze dat niet in onze lessen leren. Wij ervaren het als zeer lastig om dat structureel in de lessen op te nemen. Maar het is zeker relevant en er moet wel een stevige basis komen."

Wanneer digitale geletterdheid tóch over verschillende vakken wordt verspreid, moeten de verschillende domeinen en thema's evenwichtig behandeld worden. Dat vereist veel afstemming en coördinatie. Vakdocenten zijn zich er niet altijd van bewust dat deze vaardigheden nodig zijn.

NB

- Als het niet mogelijk is een uur per week op het rooster vrij te maken, laat leerlingen dan zelfstandig onderdelen van DIGIT doorlopen. Zorg dan wel voor een vast aanspreekpunt, bijvoorbeeld in een E-lab of mediatheek, zodat er ruimte is om vragen te stellen.
- Belangrijk is dan ook dat de leerlingen gestuurd en gevolgd worden, anders wordt het een ongecontroleerd programma en zal het rendement tegenvallen.
- Het domein Mediawijsheid moet altijd klassikaal behandeld worden, bijvoorbeeld in mentorlessen.

PRAKTISCHE ADVIEZEN EN AANDACHTSPUNTEN

Hieronder een aantal belangrijke punten om van de implementatie van digitale geletterdheid een succes te maken.

1. Benoem een **coördinator digitale geletterdheid**, iemand die verantwoordelijk is voor de implementatie. Deze persoon kan er dan op toezien dat de uitvoering van het leergebied wordt opgepakt en kan ook zorgdragen voor een betekenisvolle uitvoering van het curriculum digitale geletterdheid.
2. Maak een **implementatieplan**. Een voorbeeld van een plan staat op de volgende pagina. Dit plan kan als leidraad gebruikt worden of je kan zelf een plan ontwikkelen naar eigen inzichten, kennis en ervaring
3. Leerkrachten die met de methode gaan werken dienen een **docententraining** te krijgen om de mogelijkheden van de methode te leren kennen. Daarnaast kan wellicht extra scholing gefaciliteerd worden.
4. Leerlingen moeten over de **benodigde middelen** kunnen beschikken. Denk bijvoorbeeld aan een computerlokaal, mediatheek, E-lab of een eigen device.
5. Regelmatig **bijeenkomsten bijwonen**, bijvoorbeeld georganiseerd vanuit Kennisnet, Instruct of andere partijen. Laat je informeren en blijf op de hoogte van de ontwikkelingen.
6. Docenten moeten zich **verdiepen in de lesstof van de methode**, ze moeten boven de materie staan.
7. Tot slot de **aanschaf van een methode** bijvoorbeeld DIGIT. Dan is er een leerlijn met een volledig pakket waarin alle leerdoelen worden afgedekt.

IMPLEMENTATIE STAPPENPLAN

Dit stappenplan kan als leidraad voor een implementatie gebruikt worden. Je kan het door ontwikkelen op basis van eigen inzicht, kennis en ervaring.

Stappen	Wat	Doel
Stap 1	Belang van digitale geletterdheid bespreken, bijv. een studiemiddag of tijdens een vergadering. Instruct kan langskomen voor een presentatie.	Bewustzijn en draagvlak voor digitale geletterdheid ontwikkelen; urgentie duidelijk maken.
Stap 2	Coördinator digitale geletterdheid benoemen en faciliteren met uren.	Eigenaarschap, aandacht en continuïteit borgen.
Stap 3	Ontwikkel een visie op digitale geletterdheid.	SLO / Kennisnet hebben hier tevens voorbeelden voor.
Stap 4	Oriënteer je op de lesmethode voor digitale geletterdheid. Nodig bijv. adviseurs uit om een presentatie te geven over de lesmethode DIGIT voor digitale geletterdheid.	Methode en mogelijkheden beoordelen.
Stap 5	Digitale geletterdheid opnemen als vak in het curriculum en zorgen dat dit op het rooster komt van de leerlingen.	ICT-voorzieningen moeten beschikbaar komen voor de leerlingen.
Stap 6	Methode voor digitale geletterdheid kiezen.	Nieuwe methode op grond van visie en integratie beoordelen.
Stap 7	Indien nodig: Deskundigheidsbevordering van individuele docenten.	Kennis vergroten.
Stap 8	ICT-voorzieningen realiseren. Denk bijv. aan lokaal, apparatuur en software.	Tijdig over benodigde materialen beschikken.
Stap 9	Neem een besluit in de keuze van de methode voor digitale geletterdheid.	Aanschaffen nieuwe methode volgens behoefte. Methode op boekenlijst plaatsen.
Stap 10	Start schooljaar.	De lessen kunnen beginnen.
Stap 11	Ontwikkeling en invoering volgen door het regelmatig terug te laten komen op de agenda. Jaarlijks wordt bekeken: digitale geletterdheid waar staan we en een evaluatie.	Evaluatie en ontwikkelingen. Coördinator volgt de invoering van digitale geletterdheid. Bij het opstarten zelfs wekelijks. Bijsturen waar dat nodig is, uitbouwen wat goed loopt.
TIP	Een goede voorbereiding en aandacht van de docenten en coördinator zijn cruciaal!	

DE METHODE DIGIT

DIGIT-po

Februari 2020

De methode DIGIT-po is in ontwikkeling, eerste modules gereed voor een pilot na de meivakantie 2020. Vanaf september 2020 kan een leerlijn worden ingezet. De methode DIGIT-po is voor de groepen 5 t/m 8.

Meer informatie hierover op: digitalegeletterdheid.nl/basisonderwijs/

DIGIT-vo

De methode DIGIT-vo is er in verschillende varianten:

- Voor het vmbo
- Voor havo/vwo
- Voor het praktijkonderwijs
- Voor het basisonderwijs

Voor het voortgezet onderwijs (alle niveaus) bieden we een kant-en-klaar lesprogramma voor 80 lessen. De methode kan in één of twee leerjaren worden aangeboden.

De methode is gebaseerd op het rapport Digitale Geletterdheid van het SLO.

Leerlingen die met de methode werken krijgen een brede kijk op ICT en alles wat daarmee samenhangt. Bovendien is de methode zo opgezet dat leerlingen effectief, efficiënt en verantwoord met ICT middelen leren omgaan.

De onderdelen **Basiskennis ICT, Informatievaardigheden** en **Computational Thinking** geven een brede basis voor efficiënt gebruik van computers, tablets en mobiele apparaten. Deze onderdelen zijn zelfstandig door te werken. In het onderdeel **Mediawijsheid** leren jongeren omgaan met, en worden ze bewust van, een groot aantal mogelijkheden van social media. Dit onderdeel bevat ook veel klassikale elementen.

We hebben het onderdeel **Projecten en E-lab** toegevoegd. Daarin worden kennis en vaardigheden uit de verschillende domeinen met elkaar verbonden. Leerlingen moeten bijvoorbeeld een klassenuitje bedenken waarvoor ze informatie moeten zoeken/vinden op internet, vervolgens de kosten moeten berekenen in een spreadsheetprogramma en een uitnodiging maken in een tekstverwerkingsprogramma. In het E-lab gaan leerlingen aan de slag met praktische ICT-toepassingen, zoals de micro:bit of het maken van animaties.

Waarom kiezen voor DIGIT?

- DIGIT biedt een totaalpakket voor alle domeinen van digitale geletterdheid;
- De methode geeft structuur en houvast voor leerling en docent;
- DIGIT heeft een compleet nieuwe en up-to-date leeromgeving;
- Er zijn regelmatig updates van de inhoud;
- De docent kan de resultaten van leerlingen via zijn dashboard bekijken;
- De docent kan onderdelen aan- of uit zetten;
- DIGIT geeft zekerheid over beschikbaarheid;
- DIGIT biedt gratis docenttrainingen.

Meer informatie? Mail naar digit@instruct.nl

LEEROMGEVING DIGIT-VO

De leerling werkt vanuit een domein. Een domein bestaat uit een aantal sub domeinen die zijn opgedeeld in hoofdstukken. In elk hoofdstuk staan instructievideo's: korte films over een leerdoel. Een leerling ziet en hoort daarin hoe iets werkt waardoor de lesstof sneller wordt begrepen.

De leerling bekijkt de films, leest de tekst en beantwoordt de vragen. Er is een groot aantal interactieve werkvormen zoals multiple choice, multiple select, sleepvragen, stellingvragen enzovoort. Er is altijd feedback. Daarnaast zijn er praktische, open opdrachten.

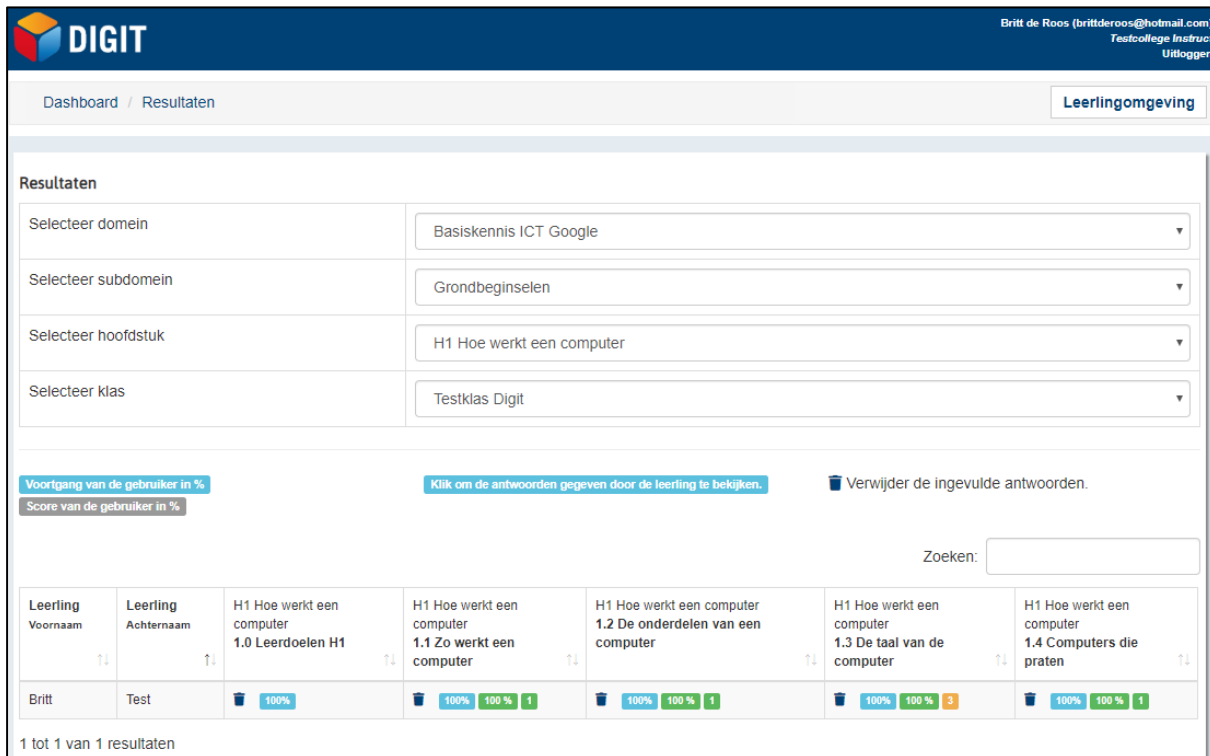
Na elk hoofdstuk wordt de score gecontroleerd. Heeft de leerling voldoende gescoord, dan mag hij door naar het volgende hoofdstuk.

Bij het onderdeel overzichten vindt de leerling instructievideo's en samenvattingen van alle onderwerpen.

De leerling heeft toegang tot zijn rapport en kan zelf instellingen zijn profielinstellingen aanpassen.

Voor docenten is er het docentendashboard.

The screenshot shows the DIGIT teacher dashboard. At the top, there is a navigation bar with the DIGIT logo and user information for Brit de Roos. Below this is a breadcrumb trail 'Dashboard / Resultaten' and a 'Leerlingomgeving' button. The main section is titled 'Resultaten' and contains four filter dropdowns: 'Selecteer domein' (Basiskennis ICT Google), 'Selecteer subdomein' (Grondbeginselen), 'Selecteer hoofdstuk' (H1 Hoe werkt een computer), and 'Selecteer klas' (Testklas Digit). Below the filters are three buttons: 'Voortgang van de gebruiker in %', 'Score van de gebruiker in %', and 'Klik om de antwoorden gegeven door de leerling te bekijken.' There is also a 'Verwijder de ingevulde antwoorden.' button and a search box labeled 'Zoeken:'. The main content is a table of results for student Britt.

Leerling Voornaam	Leerling Achternaam	H1 Hoe werkt een computer 1.0 Leerdoelen H1	H1 Hoe werkt een computer 1.1 Zo werkt een computer	H1 Hoe werkt een computer 1.2 De onderdelen van een computer	H1 Hoe werkt een computer 1.3 De taal van de computer	H1 Hoe werkt een computer 1.4 Computers die praten
Britt	Test	100%	100% 100% 1	100% 100% 1	100% 100% 3	100% 100% 1

1 tot 1 van 1 resultaten

Het dashboard biedt de docent belangrijke en onmisbare ondersteuning.

Zo kan hij onder andere:

- Berichten naar leerlingen sturen;
- Vorderingen en resultaten bekijken;
- Opdrachten beoordelen;
- Eigen materiaal toevoegen;
- Toetsen klaarzetten;
- Certificaten afdrukken;
- Licenties bestellen.

Een docent kan per klas differentiëren. Een docent kan bijvoorbeeld de cesuur van een hoofdstuk instellen waardoor een leerling wel/niet het volgende hoofdstuk kan opvragen. Een docent kan ook onderdelen van de lesstof zichtbaar of onzichtbaar maken.

REVIEWS

- Matthijs van Setten, Markland Oudenbosch
DIGIT is een mooie en krachtige omgeving waarin leerlingen zelfstandig aan hun digitale geletterdheid kunnen werken.
- Docent computervaardigheden, De Piramide
De leerlingen zijn heel enthousiast over de methode. De filmpjes zijn erg actueel. Door de opdrachten is er voldoende afwisseling. De onderwerpen leveren ook voldoende gespreksstof op.
- Docent computervaardigheden, Zuiderzee College
We zijn uiterst tevreden over DIGIT. Ik zou echt niet meer weten wat ik zonder zou moeten. Zo duidelijk, zo visueel kan de docent de materie klassikaal niet uitleggen.
- Docent Informatiekunde en ICT-Coördinator, CSG De Lage Waard
Implementeer digitale geletterdheid gelijktijdig bij alle klassen. Pas de inhoud van de lessen aan per klas/niveau. Je zult merken dat iedere klas/niveau er anders mee omgaat.
- Docent digitale geletterdheid, Cals College
Wij werken al jaren met DIGIT-vo. Pleit bij je leidinggevende voor minimaal 1 uur digitale geletterdheid op het lesrooster. Zo maak je het een succes!
- Docent digitale geletterdheid, Zuid-West College
Als je op school meer met digitale vaardigheden wil doen dan alleen de Office-pakketten, is DIGIT als complete online leerlijn zeker het overwegen waard!

Meer informatie? Kijk op de website digitalegeletterdheid.nl of mail naar digit@instruct.nl.